

KIRKELIG UTDANNINGSSENTER NORD^o

GIRKOLAŠ OAHPAHUSGUOVDDÁŠ DAVVIN

Tromsø, 14. januar 2016.

Til Fakultetsstyret, HSL-fakultetet

Tiltaksliste for rekruttering av teologistudenter til Institutt for historie og religionsvitenskap (IHR) ved UiT Norges arktiske universitet. Notat.

Kirkelig utdanningscenter nord (KUN) tok kontakt med ledelsen ved HSL dagen etter universitetsstyremøtet 8. desember 2015 for å drøfte signalene i forbindelse med at mulig nedleggelse av master i teologi var sak. Bakgrunnen var at flere i universitetsstyret tok opp hva som kunne gjøres for å øke rekrutteringen til studiet (Sak 61/15). KUN mottok svar fra HSL 21. desember 2015, ved Jørgen Fosslund, hvor det går fram at en ikke vil gå i gang med nytt utredningsarbeid av teologistudiet men at «eventuelle nye momenter som er kommet til siden første gangs behandling vil imidlertid bli vurdert og kommentert. Et slikt moment kan være nye rekrutteringstiltak». En ønsket konkretisering av disse i form av beløp og en enkel tiltaksliste. Fakultetsstyret på HSL mottok 21.12.15. brev fra Nord-Hålogaland bispedømmeråd hvor en etter ekstraordinært arbeidsutvalgsmøte forpliktet seg på kr. 500.000. - kr pr. år i en treårsperiode til rekruttering. Videre skrev bispedømmerådet at en rekrutteringsplan ville bli utarbeidet. KUN vil derfor i dette notatet, i samforstand med Nord-Hålogaland bispedømme, Samisk Kirkeråd, Sør-Hålogaland bispedømme og biskopene i de to nordligste bispedømmene legge fram forslag til en tiltaksliste.

Mange av argumentene for å beholde teologiutdanning i Tromsø er berørt i tidligere saksdokument til Fakultetsstyret, ikke minst i Espen Dahls notat datert 30.6.2015. Fra KUNs side synes vi noen momenter likevel er underbelyst. Det vi særlig vil understreke er at selv om teologistudiet er 20 år, har det fram til 2014 bare vært to stillinger knyttet til studiet. Først i 2014 ble studiet fullfinansiert med tre egne stillinger, og det var først da studiet ble formelt godkjent. Oppstarten har vært svært kronglete og mye energi har gått med til godkjenningen. Videre mener KUN at tallet på de som har tatt deler av studiet og som har blitt prester er satt alt for lavt. Det er riktig at ca. 10 studenter har tatt teologistudiet ved IHR og blitt ordinerte prester de siste 10 årene. Men KUN mener at i tillegg kommer trolig ca. 15 andre som har tatt deler av studiet og virker som prestevikarer eller prester. Noen har begynt prestestudiet i Tromsø og fortsatt andre steder, noen har bare trengt delemner eller inntil 80 stp. for å bli godkjent etter alternative presteutdanninger som Den norske kirke har godtatt de siste årene¹. For svært mange av disse har det vært avgjørende at de kunne ta nødvendig teologiutdanning i Tromsø.

I forhold til ressursbruken er det samlede tallet studenter som har tatt hele eller deler av teologiutdanningen ved IHR ikke spesielt lavt. Til dette bildet hører også med at en eventuell nedleggelse av studiet medfører begrenset innsparing. Pga. mange fellesemner mellom religionsvitenskap og teologi på bachelornivå, er det vanskelig å tenke seg en innsparing på mer enn 1 faglig ansatt, kanskje 2. I tillegg sikres utdanningen ved KUN som ble opprettet på bakgrunn av teologiutdanningen ved IHR. De to siste årene har 20 prester blitt utdannet ved KUN, i tillegg kommer diakoner, kateketer og kantorer (kantorutdanning skjer i samarbeid med UiT Norges arktiske universitet).

Behovet for prester i Nord-Norge vil nokså sikkert øke i framtida. På nasjonalt plan er det langt flere prester som går av med pensjon, enn de som utdannes hvert år. Særlig vil distriktene ha utfordringer i

¹De siste årene er det opprettet alternative presteutdanninger for voksne studenter. Det viktigste alternativet er at en med en relevant master, 80 stp. teologi og praktisk-kirkelig utdanning kan bli prest om en er over 35 år og det har gått 5 år siden en var ferdig med masteren. Se forskrift for tilsetning av menighetsprest § 4. Men også noen på § 5 har tatt emner på IHR. [https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/1988-06-17-3361?q=forskrift om tilsetning av menighetsprest](https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/1988-06-17-3361?q=forskrift%20om%20tilsetning%20av%20menighetsprest)

denne situasjonen, og det er grunn til å tro at prestemangelen i Nord-Norge vil øke² utenom de største byene, men allerede nå ser en at det er få søkere til sentrale stillinger også i Bodø og Tromsø. På flere mindre plasser har prestestillingen stått vakant i flere år. I samiske områder er situasjonen allerede svært krevende³.

I Nord-Norge er det i underkant av 200 menighetsprester (inkludert prostiprester). I tillegg kommer prester i sykehus, fengsler, universitet, bispekontor, Kirkens Bymisjon mm. Denne gruppen har økt betydelig de siste 20 årene, og kan anslås til i overkant av 20 stillinger. Forsvaret har mange prester i Nord-Norge, anslagsvis 15-20 personer. Det totale arbeidsmarkedet er altså anslagsvis på om lag 230 stillinger i landsdelen. I tillegg utdanner KUN og IHR også til distrikter i Nidaros og Møre bispedømmer.

Det er i denne situasjonen ikke usannsynlig at en vil få flere alternative utdanninger til prestetjenesten på sikt. Teologi vil selvsagt være en viktig bestanddel i slike utdanninger.

Ny satsing på rekruttering av teologistudenter ved IHR

KUN, IHR, Samisk Kirkeråd og biskopene og bispedømmene i Sør- og Nord- Hålogaland har forpliktet seg på en helt annen måte enn før til samarbeid og rekrutteringsinnsats. Nord-Hålogaland bispedømme har garantert for kr. 500.000. - pr år i tre år i rekrutteringsmidler. Dette skjer i samforståelse med Sør-Hålogaland bispedømme og biskop. KUN vil, om ønskelig, lede rekrutteringsinnsatsen. En må benytte seg av UiTs kompetanse og fagfolk på rekruttering mot ungdom i forhold til reklamemateriell, nærvær på utdanningsmesser mm, mens egne tiltak må utarbeides for rekruttering inn mot kirkelige miljøer. Det foreslås en prosjektorganisering med en styringsgruppe med representanter fra IHR, bispedømmene, Samisk Kirkeråd og KUN. Arbeidet settes i gang i løpet av våren 2016. En er bevisst på å også forsøke å rekruttere samisktalende studenter. Satsingen utvikles i nær forståelse med IHR. Satsingen evalueres. Rekrutteringsinnsatsen forutsetter at teologiutdanningen ved IHR videreføres med tre ansatte. Rekrutteringsplanen skal stå på to bein: Det viktigste er å rekruttere nye studenter ved å møte potensielle studenter. Men det kan også legges noe vekt og ressurser på å gjøre studiemiljøet ved IHR enda mer attraktivt. De første årene studiet eksisterte var det studiereiser til Roma for IHR studenter for både studieretning teologi og religionsvitenskap. Det var meget populært, samt viktig faglig og sosialt. Vi foreslår en form for videreføring. En kan også vurdere flere sosiale og faglige samarbeidstiltak med KUN, f.eks. å videreutvikle felles fagdager og tilby teologi studenter tilgang på av KUNs undervisning og tiltak. Særlig for masterstudenter i teologi er studentmiljøet lite. Det kan forbedres ved å åpne opp for mer fellesskap med KUN studenter, både faglig og sosialt. En kan vurdere et jevnlig urfolkssymposium hvor Samisk Senter, Samisk Kirkeråd, KUN og IHR er deltakere. Videre bør en drøfte flere poengbaserte videreutdanningskurs i samarbeid med Den norske kirke.

Tidsplan:

- * Rigging av prosjektet, utarbeidelse av en rekrutteringsplan med prioritering av tiltak. Samarbeid med UiT rundt generell rekrutteringsinnsats, samarbeid med kirkelige organer rundt rekruttering rettet inn mot Den norske kirke. Kursing av medarbeidere som skal delta på timebasis, våren 2016.
- * Direkte rekrutteringsarbeid august 2016 - april 2019.
- * Evaluering mai/juni 2019.

Tiltaksliste for rekruttering av teologistudenter til IHR

1. Rekruttering mot ungdom: Tilstedeværelse på utdanningsmesser og i kirkelige ungdomsmiljø i landsdelen. Mål 10 møtepunkter pr. år. Unge personer skoler og sendes på dette slik at ungdom møter unge.
2. Rekruttering mot voksne på «andre karriere», både for fullt profesjonsstudium og for delemner til presteutdanning etter § 4 i Forskrift for tilsetning av menighetsprest (se note 1). Disse vil trenge 80 stp. teologi + KUN. Her har KUN lang erfaring. Mål 8 møtepunkter pr. år på kirkelige arrangementer i landsdelen hvor voksne personer selv har erfaring deltar.

² En del av problemstillingene kommer fram i Stiftelsen kirkeforskning (KIFO) notat 4/2009: *Prestemangel? Rekruttering til menighetsprestestillinger i Den norske kirke* og 6/2009. *I onde og gode dager..Trivsel, belastninger og sluttvurderinger blant menighetsprester i Den norske kirke*. Utfordringene er blitt ytterligere tydelige siden 2009.

³ Strategiplan for samisk kirkeliv, Kirkerådet 2011 s 89 ff.

- Punkt 1 og 2 krever skolering av en pool av personer som betales for å reise rundt i rekrutteringsøyemed. I noen grad må disse kunne brukes under noen av øvrige tiltakene.
3. Samarbeid med kirkelige arbeidsgivere i Nord-Norge om muligheter for å utdanne seg mens en er i arbeid, stipendordninger ol med bindingstid.
 4. Rekruttering mot arbeidsgivere: Tilstedeværelse på samlinger hvor kirkelige ansatte samles (fagkonferanser, prostemøter, stiftsmøter, medarbeidersamlinger, kirkevergesamlinger mm). Mål 6 opptredener pr. år.
 5. Rekrutteringsreiser i landsdelen til videregående skoler og menigheter. Mål 5-10 pr. år.
 6. Rekruttering på enkelte nasjonale arenaer for å gjøre presteutdanningen i Tromsø kjent på nasjonalt nivå: Trosopplæringskonferansen, Ungdommens kirkemøte, Kirkemøtet ol. Mål 5 opptredener pr. år.
 7. Deltagelse i Den norske kirkes nasjonale rekrutteringsarbeid.
 8. Kampanje for å få kirkelig ansatte til å drive rekruttering. Arbeidstittel: «Rekrutteringsdugnad for utdanning til prest i Nord-Norge». Mål: Alle prester ansatt i kirka i Nord-Norge (ca. 200 personer) skal ha minst en rekrutteringssamtale med en potensiell student pr. år.
Mobiliseringen gjøres i samarbeid med biskoper og bispekontor samt proster, men også gjennom direkte møter med ansatte og telefonsamtaler. Samtlige ansatte i Nord-Norge skal nås en gang pr. år. Et rapporteringssystem utvikles. En til to personer betales på timebasis i deler av arbeidet.
 9. Annonsering i og utvikling av informasjon på sosiale media og digitale plattformer.
 10. Annonsering på kino og aviser og andre tradisjonelle media.
 11. Rekrutteringsstunts (bruk av kjendiser, gimmiker ol.).
 12. KUN og IHR vurderer mulighetene for å lage utdanningstilbud basert på eksisterende emner rettet spesielt inn mot egne målgrupper, gjerne samlingsbasert, f.eks. 30 stp. Teologi til trosopplærere eller diakoniarbeidere/undervisningspersonale/andre kirkelig ansatte i fellesrådsområdet. Samarbeid med kirkevergene. Egen markedsføring drevet av KUN. Tanken er at får en flere inn på teologiske emner ved IHR, vil trolig en del ta mer teologi.
 13. Bispedømmene i Nord-Norge, KUN og IHR søker å tilpasse bedre for studenter som ønsker å bli prester etter § 4 i overnevnte forskrift. Her ligger det et rekrutteringspotensial i å kunne tilby fleksible utdanningsløp, samt å i enda større grad kunne gi ikke ferdig utdannede prestevikarer utdanning mens de arbeider.

KUNs anbefaling

KUN foreslår at Fakultetsstyret ved HSL og Universitetsstyret ved UiT gir studiet en ny sjanse. Det er i mange år kjørt på sparebluss med stadige trusler om nedleggelse, og med lang kamp for godkjenning. Det har derfor vært lite tid til rekruttering. Nå er imidlertid studiet godkjent av Teologisk Fakultet (TF), det er gode forhold internt, og forholdet til KUN er meget godt. De to nordligste bispedømmene, KUN, og Samisk Kirkeråd har forpliktet seg på samarbeid med IHR rundt rekruttering og en rekrutteringspakke i størrelsesorden 500.000. - kr pr år i tre år. Alt ligger til rette for en videreføring av studiet.

Samtidig vil KUN være åpne om at å opprettholde teologi ved Universitetet i Tromsø til syvende og sist er en universitetspolitisk beslutning. Uansett rekrutteringsarbeid og samarbeid, vil studiet i teologi ikke være et stort studium i antall studenter. Samarbeidet med utdanning i religionsvitenskap og samarbeidet med KUN gjør likevel at det er et forholdsvis stort studiemiljø for teologistudenter i Tromsø, særlig på bachelornivå (KUN har vanligvis rundt 20 studenter i sitt studiemiljø).

Stig Lægdene
rektor

Christin Lauritzen
førstekonsulent

